

ционна журналистика и нейните представители.

Предстоящата революция, както и революционизирането на българската емиграция, присъства като тема в почти всички броеве на революционното „Знаме“. Техен автор е винаги Ботев. Затова написаното във вестника е пряк и абсолютен израз на т.нар. ново учение за революцията, което е отстоявано от Левски. Такива са Ботевите идеи, възгледи, принципи и дела. Те изцяло се вписват в революционната идеология, с която Ботев издига ръст до Апостола. Ботев поставя или вмениява в дълг на революционната емиграция да изведе българския народ от робството единствено чрез въоръжена всенародна борба. Но той рязко бичува т.нар. интелигенция, чиито дела намира за антинародни. Освен това, пита „просветителите“, за които образованието е „една мода“ и разкош, „каква кариера може да има един образован и развит човек у нас?“ - в робските условия. Ботев пита тези „учители, журналисти, литератори, попове“ и „нашето младо поколение“ не висят ли сичките тие господа на шията на народът“ и не утежняват ли робското му положение¹⁶.

Революционната платформа на в. „Знаме“ се приветства и споделя от Ботевите кореспонденти сред емигрантските общности и вътре в страната. На 1/13 януари от Търново пристига дописка, която е поместена в бр. 4. Търновци пишат: „С радост посрещаме появляването на в. „Знаме“, който се завзе да води българският народ към неговото освобождение и който ще му покаже какви средства трябва той да употреби, за да смъкне от шията си безчовечният турски хомот.“¹⁷ Дописката навярно е изпратена от вътрешни дейци, чийто частен комитет, едно от най-активните звена на ВРО, за известно време играе ролята на Централен за страната. Търновският център изразява своята готовност за революция и се надява „нашата емиграция“ да подкрепи Ботевия вестник, завършвайки с клетва: „Да бъде проклет народа, ако той не въстане против своите кървопийци“¹⁸. На 17/29 април 1875 г. от Лом пристига дописка, чиито автори, като описват непоносимите ужаси и страдания, завършват със страшен призивен императив: „Нож, нож! Ножът ще да спаси нашите глави от погибел!“¹⁹ Тази готовност за кървава разплата, доста емоционално, свидетелства доколко народът е готов на саможертва в неравната кървава война с поробителя. (Защото и въстанието е война, макар и с различна стратегия и тактика.) Аналогичен е краят на текста на дописката от Свищов от 28 април/10 май 1875 г., звучаща като завет и заклинание: „Меч и огън! Това са оръдията и средствата, с които ние ще да намираме, когато и да е, правдина в държавата на разбойниците. Огън и меч! Тия са нашите най-верни, най-добри и най-полезни приятели и защитници“²⁰. Смятам посочените дописки за достатъчни, за да се оцени нажежената атмосфера в България под властта на пострефор-